

*кандидат філологічних наук,
доцент
Національного педагогічного
університету
імені М.П. Драгоманова*

КОНЦЕПТОСФЕРА «ЗЕМЛЯ» ЯК ОДИН ІЗ СМИСЛОВИХ ЦЕНТРІВ МЕГАОБРАЗУ ГУЦУЛЬЩИНИ У ПОЕТИЧНІЙ ВІЗІІ «МОЛОДОМУЗІВЦІВ»

У сучасному літературознавстві досить активно використовуються різні визначення та терміни-відповідники поняття «концептосфери» або «образів-концептів»: «кругообіг образів», «постійні образні гнізда», «кlišе» (М. Коцюбинська), «усталений словесний комплекс» (Ю. Дядішева-Росовецька), «ключові слова» (Л. Масенко), «образи-домінанти» (Л. Краснова) [4, с. 7-11]. Вся система образів-концептів у поетів «Молодої Музи» стосується насамперед характеристики мегаобразу України (зокрема й мегаобразу Гуцульщини), який є магістральним образом-концептом, що окреслює основний простір життєдіяльності митців-«молодомузівців». Так, як і у поетичному світі Т. Шевченка, мегаобраз Гуцульщини, Поділля чи Галичини для «молодомузівців» є своєрідним смисловим центром або ядром, навколо якого відбувається концентрація периферійних зон, або точніше – це ядро, у якому перехрещуються декілька систем координат (образів-концептів). Тому варто сприймати метаобраз «Гуцульщина» як центр вищого рівня, що об'єднує мистецтво (живопис, музику, скульптуру) і поезію «Молодої музи».

Виходячи із поданої позиції, визначається й основна мета наукової розвідки – розкрити поетико-семантичні особливості концептосфери «земля» як одного із смислових центрів мегаобразу Гуцульщини у поезії представників «Молодої музи» початку ХХ століття.

Гуцульщина як місце перетину концептів «гори», «полонини», «гірська вода», «смерека», «Прут» («Черемош»), «вітер», «скелі», «трембіта», «гуцул», «край», «пісня» тощо виступає передусім центром смислового буття поетів-«молодомузівців», які возвеличили цю місцевість у поетичному слові. У системі координат поетичної картини світу Шевченка, запропонованої свого часу лінгвістами, «Україна» сприймається також як центр, який корелює концептами «світ», «край», «мати», «степ» [12, с. 87]. Виходячи з цієї позиції, відбувається певною мірою й концептуалізація метаобразу «Гуцульщина», представлена у трьох смислових центрах (певною мірою аналогічних смислоцентрів метаобразу «Україна» у творчості Т. Шевченка [3, с. 478]), які є фактичною реалізацією тривимірної системи координат: по вертикалі – це образи-концепти, що становлять поняття етноландшафту (земля – Карпати, гори, полонини, долини, природа у всьому розмаїтті, скелі; вода – Черемош, Прут, озеро, річка, хвилі, водоспади, плесо; повітря – небо, хмари, вітер, місяць, зорі, сонце тощо). По горизонталі – це показ життя етносоціуму початку ХХ століття (побут, обряди, родинні стосунки, історичні події, показ суспільних процесів доби. Глибину сприйняття тривимірного простору доповнює наявність у поезії «молодомузівців» елементу позасвідомого, описів психологічно-емоційного стану особистості, міжособистісні відносини тощо.

Гуцульщина – це той край, де народилися письменники, зростала їх поетична творчість, черпали натхнення з образів-символів рідної землі. А отже, Гуцульщину необхідно сприймати у поезії молодомузівців не як історико-етнографічну або географічну територію, а як символічну назву малої Батьківщини, етнічно межовий діапазон якої охоплює не тільки регіон, де проживали на початку ХХ століття гуцули, а й суміжні території. Не зважаючи на те, що жодним чином у поезії молодомузівців не присутня назва «Гуцульщина» чи то «Гуцулія» цілком

впевнено можна говорити, що у їх поезії насамперед йдеться про цей край. Свідченням цього є чимала кількість географічних назв: гідронімів, назв гір, які територіально знаходяться на Гуцульщині. У поетичному слові виражено всі найяскравіші почуття до краю, загубленого серед високих гір та шумливих потоків гірських річок.

Виходячи з концепції давньокитайської філософії, праць К.-Г. Юнга, М. Еліаде, Г. Башляра [2], все, що оточує людину, має сприйматися як взаємодія двох начал – жіночого (інь, анима) і чоловічого (ян, анимус), які становлять собою різні аспекти єдиної дійсності. Тільки у їх взаємодії створюється цілісна картина світу, сприймаються навколишні речі та робиться оцінка всього, що відбувається. Цілісна картина світу має бути гармонійною і упорядкованою, має бути певний баланс жіночого і чоловічого начал, щоби урівняти світові важелі. Цей принцип китайської філософії досить цікаво виявляє себе у поезії «Молодої Музи», зокрема у творах письменників, написаних у перші десятиліття ХХ століття, які цікаві нам з огляду на окреслену проблематику.

Образний світ поезії «Молодої Музи» першого десятиліття ХХ століття є також яскравим доказом саме домінування в українській літературі жіночого начала. Незаперечним свідченням цього є численні образи-концепти, наявні у поезії «молодомузівців», які відповідно до поділу стихій на чоловічі (вогонь, повітря) і жіночі (вода і земля) носять фемінний характер. Так, у річищі окреслення концептосфер землі і води постають образи-концепти, що становлять поняття етноландшафту (земля – Карпати, гори, полонини, долини, скелі, природа у всьому розмаїтті, скелі; вода – Черемош, Прут, озеро, річка, хвилі, водоспади, плесо).

У річищі окресленої проблематики розкриємо деякі аспекти функціонування концептосфери землі у поетичному світі представників «Молодої Музи», які якнайповніше характеризують мегаобраз Гуцульщини як головний простір життєдіяльності митців гірського краю та ліричних героїв їх поезії.

Концептосфера землі у поезії «молодомузівців» охоплює чималу кількість образів-концептів, які згадувалися дещо раніше. Особливу увагу слід приділити таким семантичним рядам: земля – планета, земля як вітчизна, земля як вияв смерті, земля як рельєфна поверхня рідної місцевості. Семантичні значення образу землі досить часто у поезії «молодомузівців» взаємодіють і зазнають перетворень. Яскравим прикладом такого симбіозу є взаємодія двох образів-концептів, які входять у таку творчу взаємодію, є образи долин (долів) та образи гір. Відповідно до вищезгаданої китайської філософії – образ концепт «долина» («доли») окреслює пасивне жіноче начало, з деінколи цілком протилежним значенням (скажімо, наприклад, поезія В. Пачовського «Твій соловій» – це символ оновлення, матеріальної трансформації; поезія «На доли» – як символ буденності і сірості повсякденного буття), а образ-концепт «гори» становить собою втілення активної чоловічої сили, прагнення відірватися від буденних реалій.

Незважаючи на спільність у використанні протиставних образів-концептів «гори» і «доли» у поезії «молодомузівців» початку ХХ століття, значення, які вони надають цим образам як виявам концептосфери землі, інколи виявляється різне. Так, поезія В. Пачовського «На долах», вміщена у цикл «На гори», наповнена більш традиційним сприйняттям долів у фольклорному значенні «неволі, горя» (О. Потебня). У ній широко представлена інтерпретація концептосфери землі як праху і болота, що знаходиться на долах, десь внизу, подалі від височини. Використовується своєрідне протиставлення – гори – доли, де образ долів сприймається дещо у негативному плані, як місця, де «Паде мій плач з глухої ночі / У болота, нудьга немочи / П'є душу смоком тлі...». Символічно, що образ долів зі своїм тлінним життям і мінорною тональністю у першому вірші циклу «На гори» має підготувати читача до сприйняття образу гір як символічного образу втечі від реальної занадто страшної буденності, «де Туга вис: гу-гу!гу-гу! / Прийдеш ти на чергу!» [13, с. 170], нагадуючи таким чином про смерть. Широко використовуючи елементи звукосимволіки (повторення голосного «у»), емоційно та експресивно

забарвлені слова, які в результаті повторів надають песимістичного звучання поезії, поет готує читача до створення певної ілюзії: життя в долах(долинах) – більше нагадує очікування смерті, пропонуючи таким чином зазирнути в інший світ – світ гір, який у нього асоціюється із поняттям свободи.

Образ-концепт «доли» як певний вияв семантичного ряду концептосфери землі як смерті і тліну на противагу світлому образу концепту «гори» продовжує наповнювати тему адорації смерті у програмових «декадентських» поезіях (М. Бондар) «Мамо, я впав на стоці гір» та «Я дрався на сам верх і падав від втоми». Ці поезії, різні за інтонаційною спрямованістю, проте, на нашу думку, поєднані спільною ідеєю, яка виражається у своєрідному порівнянні різних варіантів розуміння сенсу життя людини, її творчої діяльності і призначення на цьому світі.

Так, якщо у поезії «Мамо, я впав на стоці гір» В. Пачовського доли асоціюються зі смертю, а єдиний вихід зрозуміти сенс життя у «теміні застою» – це піднятися високо в гори, «які світять у сонці з долини». Однак настає розчарування – на горах на героя чекає безвихідь, «лють», зі схилів гори ліричний герой падає, так і не досягнувши її вершини. Ліричного героя опановують суїцидальні думки: «Мамо, нащо зродила ти / Мене в гирлі тої скрути?! / Найвища ціль – звідси піти, щастє найбільше – не бути!» [13, с. 223]. Смерть, у даному разі, асоційована з долами, є для ліричного героя єдиним виходом і порятунком від безнадії. Вважаємо, що суттєво на інтонаційний фон і внутрішнє звучання цієї поезії насамперед вплинули філософські ідеї А. Шопенгауера, досить популярні саме на межі XIX і XX століть, які ґрунтувались на думці, що смерть – це своєрідне продовження духовного життя в іншому вищому світі, а у цьому нижчому, земному смерть – це позбавлення від матеріальних мук і страждань.

Однак такий песимізм і мінорність для ліричного світу В. Пачовського початку XX століття є швидше винятком, аніж принципом світовідчуття поета. Свідченням цього є оцінка його творчості П. Карманським: «Песимізм, що в більшій мірі був притаманний усім «молодомузівцям», до нього не мав поступу. В. Пачовський був завжди молодий, віруючий, певний перемоги; жив фікцією, для дійсності не мав очей» [6, с. 59.] Поряд із таким традиційним поглядом і сприйняттям концепту «доли» інколи у поезії «молодомузівців» зустрічається дещо інше тлумачення цього образу. Так, у поезії С. Твердохліба «Як тужить трембіта» ліричний герой тужить за гуцульською хатиною в долині. Його переживання, суголосні традиціям українського поховального обряду, виразно «відтіняють» гори зі світлими радісними почуваннями: «Як гарно на горах – у серці як сумно! .../ Ой виджу я, виджу очима задуми / «Хатину в долині, як трумно...» [15, с. 590]. Однак серце наратора сповнене журби, аналогічної тієї, що наповнена поезія Ю. Словацького, до якого звертається у творі автор.

Своєрідним філософським підтвердженням метафізичного вивільнення поезії із річища песимізму є поезія В. Пачовського «Я дрався на сам Верх і падав від втоми». Ліричний герой поезії не обирає суїцид як спосіб втечі від реального світу, як один із варіантів вивільнення власного духу від обмежень тілесної оболонки. Дорогу до втечі перекрито для нього назавжди в ім'я абсурдної «даремної жертви» – щоденної земної праці. Це вибір ліричного героя, який подібно до Сізіфа має «йти на верх і знов паде з втоми». На нашу думку, заглиблення у процес щоденної земної праці, яка у поезії представлена хвилями злету, прагнення до свободи, вивільнення від впливу долів, і хвилями падіння, повернення назад, донизу: «І стовбур тьми жене, гуде паде як море. / І струтило мене і понесло. / Хапався кущів, держався і кричав я: / Не спиниш, темна сило!» [13, с. 225]. Все це є одним із виявів так званого філософського суїциду, коли герой, розуміючи, що така «непотрібна праця» фізично його знищує, продовжує таку працю, схиляється перед нею у пошуку свого сенсу буття, нехай й абсурдного.

Свого часу поняття філософського суїциду ввів А. Камю. Загальновідомий «Міф про Сізіфа» має цілий розділ, де мислитель досліджує як Е. Гуссерль, С. К'єркегор, Л. Шестов, К. Ясперс визнали поразку інтелекту й виявили прихильність до певної ірраціональної ідеї (на

зразок Бога) – до цього їх приводить філософствування у місці абсурду. Всі філософи-екзистенціалісти, на думку А. Камю, пропонують втечу з ситуації нестерпної ясності, яку переживає людська свідомість, осягаючи абсурдність буття. «Їх аргументи специфічні: наткнувшись на абсурд посеред руїн розуму, замкнувшись в обмеженому всесвіті людини, вони схиляються перед тим, що їх знищує, знаходячи джерело надії в тому, що знищують надію. Така «вимушена надія» стає для них релігійним символом» [5, с. 43].

Вплив саме таких ідей і формує світогляд ліричного героя, а водночас і автора поезії. Отже, поезія виступає своєрідним проектом екзистенційного бунту абсурду, де образ темних долин – це символ занепадництва як фізичного, так і духовного, а образ-концепт гір сприймається як символ «внутрішньої високості духу»: «Гаї розкрилися, і заясніли гори, / Ось-ось, і золоте засвітініє море / Долин зі шпиля гір і стану там як царь!» [13, с. 225].

Звідси простежується тісний зв'язок попередніх філософських думок з ідейним сприйняттям ролі Ф. Ніцше в культурному просторі української модерністичної свідомості початку ХХ століття. Цей аспект дослідження розглянемо далі, розкриваючи образну символіку гір як своєрідного вияву мегаобразу Гуцульщини у поезії «молодомузівців».

Образ-концепт «гори», виступаючи одним із смислових виявів концептосфери землі, набуває у поезії молодомузівців полісемантичного звучання. Розглянемо деякі з цих значень. Передусім, гори – це символ світового масштабу – це своєрідний центр Землі, який сполучає між собою землю, низьке і тлінне, з небом, яке асоціюється зі світом духовним. Це семантичне значення якнайкраще уписується у тодішнє захоплення поетами-«молодомузівцями» філософії «надлюдини» Ф. Ніцше. Так, О. Луцький зазначав: «З появою «Заратрусти» і інших знаменних для сучасної хвилі висланців названого вище поета-філософа в'яжеться, як відомо, цілий ряд аналогічних дальших появ у світовім письменстві» [10, с. 175].

Ліричний герой поезій збірки В. Пачовського «На стоці гір» прагне стати Заратрустою, жити серед гір і пізнавати навколишній світ із позиції людини, а точніше «надлюдини», яка досягла найвищих вершин успіху у своїй діяльності, щоб не милуватися згори долами, а й з метою відстоювання національних ідеалів людства у цілому. Саме тому ідейне навантаження цієї збірки, виявлене у її назві, якнайбільше сконцентроване навколо полісемантичного образу гір, і таким чином сприяє кращому осягненню образу Гуцульщини як образу-символу рідного краю.

Шлях до вершини гір, прагнення до високості духу інколи для ліричного героя виявляється занадто важким і неоднозначним. Активізується його діяльність лише за певної стимуляції, інколи позасвідомої негації: найчастіше у формі видіння («І блиснуло щось ясне до мене / Одіте в мандролу промінну, / А мало обличчє студене, / А в голосі душу камінну, / Як демон який» (В. Пачовський «Камінний голос», «Я дрався на сам Верх і падав від утоми»), і тоді прагнення до вершин сприймається як спроектований свідомістю екзистенційний бунт героя. Він бажає звільнитися від земного і гріховного життя, уособленого в поезії в образі жінки, яка постає антиподом такій чоловічій активності духу. У даному разі, бачимо індивідуальну авторську інтерпретацію взаємодії жіночого і чоловічого духовного світів, де чоловік не йде на поступки жінки, не підкоряється жіночій спокусі (на протигагу біблійному Адамові), а йде «на нові гори», таким чином звільняючись від влади долин, земних буднів і жіночої спокуси.

Таке ж ідейне навантаження має й поезія «На сині вершини, на білі берези» В. Пачовського. Образ-концепт «гори» виразно відтіняє образ «болотних долин» та жіночий світ, який не здатен вже змінити долю ліричного героя: адже у його житті вже є гори, а «дух відлітає над гори до зір». Гори виступають символом високості людського внутрішнього духу, якого не зламають зовнішні перепони. Тому й звучить «Осанна» горам із вуст персонажа: «Поклін вам, о гори, блакитні вершини, / Де мислями безсмертна тиша» [13, с. 203].

Образ-концепт «гори», фактично належачи до семантичного ряду концептосфери землі з її жіночим началом, символізує бунт ліричного героя проти приземлення й буденності життя,

прагнення наповнитись чоловічою силою та енергією шляхом наближення до неба, повітря, відчуттям чоловічості від цієї стихії, вивіщенням духу, звільненням від «нечистої, тілесної, жіночої душі». З такого прагнення й виникає бажання не лише досягти вершини гір, а стати передусім своєрідним Заратрустою, боголюдиною, сильною, вільною особистістю в ім'я духовного вивіщення задля боротьби за національні інтереси рідного краю: «Мій край весь лунає / Новими піснями – / Я гордий, я цар! / Онтам моє щастє і яр – / Я гордий, я цар серед хмар» [13, с. 197] (В. Пачовський «На гори! На гори!»). Таким чином поступово відбувається симбіоз і накладання декількох значень концепту «гори»: з одного боку, це місце духовного ніцшеанівського вивіщення людини у спілкуванні зі Всесвітом, а з іншого, це найзручніше місце для споглядання за змінами, що відбуваються внизу, на долах, місце для фіксації історичних змін у житті рідного краю – Гуцульщини як частини великої України. Так, у поезіях В. Пачовського «Стою я на горі на шпилі», «За Гайнем» особистісні та «гайневські» мотиви тісно переплітаються із потребою національного прозріння і прагненням ліричного героя долучитися до справи в ім'я боротьби за державні інтереси власного народу: «Не пташкою тою до лету, / А тою, з жолудком, як струсь – / Я стравив би нуду родинну, / В якій позіхає вся Русь!» [13, с. 207]. Отже, відбувається деінколи побічне використання образу-символу гір як тла для побудови історіософського неофольклорного авторського розуміння мабутнього України, а також як вияв драматичної історії національної ідеї («Дошова заграва», «Пурпуровий танець» В. Пачовський).

Цікавим є використання образу-концепту «гори» у поезії В. Лепкого «Наші гори». Карпатські гори виступають інваріантом оспівування культу краси і замилювання Гуцульщиною, де «вдживає серце хоре, / Обновляється душа» [15, с. 386]. Шляхом залучення повторення вигуку «Гей» наратор прагне не лише емоційно виявити свою настроєвість, а й певного роду декодувати етнічну енергетику Гуцульщини. У поєднанні з народною міфологією твориться варіант міфу (М. Драй-Хмара) про гуцульський край екзотичної невимовної краси, який подібно до гір – «чимраз до неба ближче». Емоційним сплеском на фоні такого замилювання краси є тональність поезії Б. Лепкого «Така чудова нічка». Культ возвеличення краси Гуцульщини у поезії досягає найвищого апогею – це не просто екзотичний край, земля, де зростав поет, а це шматочок раю, де гори мають відповідати єдиному бажанню автора, який прагне, щоб у ідеальній бездонній річці часу, під час вічного сну бачити гори в ідеальному світі як спомин про рідний край.

Схожі мотиви замилювання красою рідного краю можна помітити й у поезії О. Луцького «На Куколі». Гуцульщину з її райським екзотичним життям творять не просто гори, а й окремі їх елементи – зокрема, найвідоміші верхи Хом'як, Говерла та Шпиц. Гуцульщина з її найвідомішими вершинами для поета – «чудес і чарів пишне море!», знову-таки своєрідне Ельдорадо для внутрішнього духу ліричного героя: «Аж тут душа розкішна і свобідна, / як гори, горда...» [15, с. 620].

Саме тому й розлуку з рідними горами, а отже, й рідним краєм сприймає ліричний герой поезії «Молодої Музи» як особисту трагедію, втрату на підсвідомому рівні зв'язку з корінням свого роду. Такими мотивами наповнена автобіографічна поезія Б. Лепкого «Бувайте здорові!». Поет звертається до гір, як до найдорожчих у світі людей, які виростили змалечку його. Називаючи гори барвінковими, поет хоче висловити свої щирі почуття до гір, які є елементом його індивідуального барвінкового раю. Прощання відбувається навіки, адже ліричний герой залишає цю землю у пошуках кращої долі: емігрує далеко за кордон не лише своєї країни, а насамперед виїжджає за межі своєї місцевості, тихої оази, що подарувала йому життя: Така моя доля, / Така долі воля, / Усе, що кохаю, / Навіки лишаю... [9, с. 58]. Досить близькою за звучанням і тематичним спрямуванням до згаданої поезії Б. Лепкого є поетичний фрагмент О. Луцького «Гей! Гори!» [15, с. 608]. Зокрема емоційний сплеск: «Гей гори!.. Верхами / гнуть

шуми лісами! / Вже мені нікуди / так добре не буде, / як з вами, / як з вами!» символізує прощання з горами, які є найкращими друзями, порадиниками і товаришами, а отже й прощання з рідним краєм.

Песимістичним настроєм сповнена й наступна поезія «Гори мої, гори!» Б. Лепкого, яка, завершуючи цикл «В Розтоках», логічно закріплює і підтверджує передчуття ліричного героя попередньої поезії. Гори як спогад про рідний край, залишаються лише у нездійснених мріях наратора, його душу заповнює горе й сум від того, що він не в змозі повернутися до рідної землі-раю: «Коли б не цей волос, / Горем побілілий, / Може б до вас мої мислі / Пташкою летіли... [9, с. 59]. У даному разі маємо значеннєву варіацію на тему: «прощання з горами – прощання з рідною землею, а отже, й неможливість повернутися до райського ідилічного життя, неможливість знайти душевного спокою», виконану цілком у песимістичному дусі, характерному для «молодомузівців».

Узагальнюючи, зазначимо, що образ-концепт «гори», логічно входячи до семантичного ряду концептосфери «земля», суттєво доповнює семантичне значення землі як вітчизни, рідного краю, виступаючи одним із смисловиявів мегаобразу Гуцульщини, своєрідним нагадувальним символом мужності й незламності рідної землі. Концепт «гори» у «молодомузівців» – це варіативне наповнення концептосфери «земля» чоловічою активною силою, пов'язаною з героїкою, чином та духовним світом українців, гуцулів, необхідне для пошуку рівноваги у цивілізаційному українському етнопросторі.

Література:

1. Балла Е. Поетика лірики Василя Пачовського: Монографія. – Ужгород: Ліра, 2008. – 176 с.
2. Башляр Г. Избранное: Поэтика пространства / Г. Башляр / Пер. с франц. – М.: «Российская политическая энциклопедия», 2004. – 376 с.
3. Генералюк Л. Універсалізм Шевченка: Взаємодія літератури і мистецтва / Леся Генералюк. – К.: Наукова думка, 2008. – 544 с.
4. Дядішева-Росовецька Ю.Б. Усталений словесний комплекс «Тихий Дунай» в поезії народній і Т.Г. Шевченка // Мысль. Слово и время в пространстве культуры: Теорет. и лингво-дидактические аспекты изучения рус.яз. и лит.: Сб. – К., 1996.
5. Камю А. Миф о Сизифе; Бунтарь / Альбер Камю ; [пер. с фр. О.И. Скуратович; худ. обл. М.В. Драко]. – Мн. : Попурри, 2000. – 544 с.
6. Карманський П. Українська Богема / П. Карманський. – Львів: Олір, 1996. – 144 с.
7. Коцюбинська М. Етюди про поетику Шевченка: Літературно-критичний нарис. – К., 1990.
8. Краснова Л. Характер і функції образів-домінант у творчості Т. Шевченка // Дивослово. – 2001. – № 7.
9. Лепкий Б.С. Твори: В 2 т. / Б.С. Лепкий. – К.: Дніпро, 1991. – Т.1. Поезія, оповідання і нариси, історичні повісті / Упоряд., авт. передм. та приміт. М.М. Ільницького. – 862 с.
10. Луцький О. «Молода муза» / О. Луцький // Остап Луцький і сучасники. Листи до О. Кобилянської й І. Франка та інші забуті сторінки / За ред. Ю. Луцького. – Нью-Йорк; Торонто; Вид-ня Укр. Вільної Академії Наук у США, 1994. – С. 175 – 180.
11. Малинська Н.А. Мислеформа «небо» в поетичному світі Шевченка // Шевченкознавчі студії: Зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип. 7.
12. Міщук У. Словник мови Шевченка: Бачення творчого світу письменника // Лексикографічний бюлетень. – К., 2006. – Вип. 14. – С. 87.
13. Пачовський В. Зібрані твори. У 2 т. / Василь Пачовський. – Нью Йорк, Філадельфія, Торонто: об'єднання український письменників «Слово», 1984. – Т.1. Поезії. – 300 с.
14. Погребенник В. Фольклоризм української поезії (остання третина ХІХ – перші десятиліття ХХ століття). – Київ: Юніверс, 2002. – 158 с.

15. Поети «Молодої Музи»: Петро Карманський, Василь Пачовський, Богдан Лепкий, Степан Чарнецький, Сидір Твердохліб, Остап Луцький, Михайло Рудницький / Упорядн., авт. передм. М. Ільницький. – К.: Дніпро, 2006. – 672 с.

Анотація

Т. БИКОВА. КОНЦЕПТОСФЕРА «ЗЕМЛЯ» ЯК ОДИН ІЗ СМИСЛОВИХ ЦЕНТРІВ МЕГАОБРАЗУ ГУЦУЛЬЩИНИ У ПОЕТИЧНІЙ ВІЗІЇ «МОЛОДОМУЗІВЦІВ»

На основі порівняльної характеристики творів поетів-молодомузівців розкриваються особливості інтерпретації образів-концептів, які становлять єдине ціле при розкритті образу України та образу Гуцульщини. Використовуючи поняття образу-концепту, у поезії письменників початку ХХ століття визначаються основні смислові центри земної стихії як одного з першоелементів буття українського етносу.

Ключові слова: образ-концепт, концептосфера землі, метаобраз, Україна, Гуцульщина, картина світу.

Аннотация

Т. БИКОВА. КОНЦЕПТОСФЕРА «ЗЕМЛЯ» КАК ОДИН ИЗ СМЫСЛОВЫХ ЦЕНТРОВ МЕГАОБРАЗА ГУЦУЛЬЩИНЫ В ПОЭЗИИ «МОЛОДОЙ МУЗЫ»

В исследовании на основе сравнительной характеристики произведений поэтов «Молодой Музы» раскрываются особенности интерпретации образов-концептов, которые представляют единое целое при раскрытии образа Украины и образа Гуцульщины. Используя понятие образа-концепта, в поэзии писателей начала ХХ века определяются основные смысловые центры стихии земли как одного из первоэлементов бытия украинского этноса.

Ключевые слова: образ-концепт, концептосфера земли, метаобраз, Украина, Гуцульщина, картина мира.

Summary

T. BYKOVA. CONCEPTUAL „LAND” AS ONE OF THE SEMANTIC CENTER CHARACTER OF HUZULSHCHINA IN POETIC VISION OF «YOUNG MUSE»

On the basis of comparative description of works of poets of Young Muse in research features open up interpretations of characters-concepts, which present single unit at opening of character of Ukraine and character of Huzulshchina. Using the concept of character-concept, in the poetry of writers of beginning of XX of century the basic semantic centers of land element are determined as one of elements of life of the Ukrainian ethnos.

Key words: character-concept, concept sphere of land, aim of offenses, Ukraine, Huzulshchina, world picture.